

Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича

## НЕПЕРЕРВНІСТЬ ЗА СТЕЛЛІНГ'ЗОМ, НАРІЗНА НЕПЕРЕРВНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ З ЗАМКНЕНІМ ГРАФІКОМ

Доведено, що кожна неперервна за Стеллінг'зом функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  з замкненим графіком є неперервною.

We prove that every Stallings' continuous function  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  with closed graph is continuous.

1. У математиці ХХ століття з'явилося багато ослаблень поняття неперервності, як-от: квазінеперервність, майже неперервність, ледь неперервність, тощо (див. огляди [1-3] і вказану там літературу). Ще одне з таких понять, про яке не згадується в оглядах [1-3], увів Дж. Стеллінг'з у праці [4] під назвою "майже неперервність". Оскільки цей термін зараз прийнято вживати в іншому сенсі, як у [3], то ми будемо називати введене Стеллінг'зом поняття неперервністю за Стеллінг'зом. А саме, нехай  $X$  і  $Y$  – топологічні простори і  $f : X \rightarrow Y$  – деяке відображення. Ми кажемо, що  $f$  – неперервне за Стеллінг'зом, якщо для кожної відкритої множини  $W$  у добутку  $X \times Y$ , яка містить графік  $Gr(f) = \{(x, f(x)) : x \in X\}$  відображення  $f$ , існує таке неперервне відображення  $g : X \rightarrow Y$ , що  $Gr(g) \subseteq W$ . Неперервні за Стеллінг'зом відображення ми будемо коротше називати  $S$ -неперервними. Це поняття вивчалося у працях [5-7]. Виявляється [6], що  $S$ -неперервних функцій  $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$  настільки багато, що кожна функція  $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$  є сумою двох  $S$ -неперервних функцій. Цей результат уточнив З.Гранде в [7]. Крім того, в праці [7] було наведено приклад нарізно неперервної функції  $f : [0, 1]^2 \rightarrow \mathbb{R}$ , яка не є  $S$ -неперервною. Тут ми розвиваємо конструкцію Гранде, пропонуючи загальний метод побудови не  $S$ -неперервних функцій  $f : [0, 1]^2 \rightarrow \mathbb{R}$ , який показує, що крім прикладу Гранде і класична нарізно неперервна функція Шварца, що задається співвідношенням

$sp(x, y) = \frac{2xy}{x^2+y^2}$ , якщо  $(x, y) \neq (0, 0)$ , і  $sp(0, 0) = 0$ , не є  $S$ -неперервною. Цей результат був анонсований у [8].

У праці [9] досліджувалося питання: які умови треба додати до того чи іншого ослаблення неперервності, щоб отримати звичайну неперервність. Зокрема там були встановлені теореми про неперервність функцій, які мають замкнений графік і є ослаблено неперервними в тому чи іншому сенсі.

Серед різних ослаблень неперервності, які розглядалися в [9] не було  $S$ -неперервності. Тому виникло природне бажання дослідити: по-перше, як пов'язані між собою  $S$ -неперервність і наявність у функції замкненого графіка і, по-друге, чи гарантують  $S$ -неперервність і наявність у функції замкненого графіка звичайну неперервність.

К.Е.Баргес [10] помітив, що кожна локально обмежена функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  із замкненим графіком обов'язково неперервна. Зауважимо далі, що функції  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  із замкненим графіком самі по собі не дуже розривні. А саме, І.Баггс [11] показав, що підмножина числової прямої  $\mathbb{R}$  є множиною точок розриву деякої функції  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  із замкненим графіком тоді і тільки тоді, коли вона замкнена і ніде не щільна в  $\mathbb{R}$ .

Результат Баггса узагальнив Й.Добош у [12], який довів, що для довільного топологічного простору  $X$ , множина  $D(f)$  точок розриву функції  $f : X \rightarrow \mathbb{R}$  із замкненим графіком є замкненою множиною першої категорії.

рії в  $X$  і, навпаки, кожна замкнена множина першої категорії в досконало нормальному просторі  $X$  є множиною точок розриву деякої функції  $f : X \rightarrow \mathbb{R}$  із замкненим графіком.

Таким чином, ми бачимо, що функції із замкненим графіком, як правило, не дуже розривні. Тому первісні спроби пояснення того, що  $S$ -неперервна функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  із замкненим графіком є неперервною, базувалося на результатах Баргеса і Баггса. Так в [13] було анонсовано результат про те, що кожна  $S$ -неперервна функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  зі замкненим графіком та ізольованими розривами є неперервною. Доведення здійснювалося на основі теореми Баргеса. Далі в [14] було оголошено, що з допомогою теореми Баггса умову ізольованості розривів можна зняти. Детальніший аналіз первісного доведення цього факту виявив одну перерішку, яку не вдалося подолати. В пошуках інших підходів ми ввели новий клас функцій, названих нами перехідними, і встановили, що кожна перехідна  $S$ -неперервна функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  є неперервною. Оскільки кожна функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  із замкненим графіком є перехідною, то тим самим ми отримали позитивну відповідь на поставлене вище питання.

**2.** Почнемо наш виклад з наведення двох прикладів, які показують, що  $S$ -неперервність і наявність замкненого графіка для відображення  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  ніяк не пов'язані між собою.

**Твердження 1.** *Функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ , яка задається формулою:  $f(x) = \frac{1}{x}$  при  $x \neq 0$  і  $f(0) = 0$ , має замкнений графік в  $\mathbb{R}^2$ , але не є  $S$ -неперервною.*

**Доведення.** Ми будемо використовувати просте твердження про те, що графік неперервного відображення  $f : X \rightarrow Y$  зі значеннями у гаусдорфому просторі  $Y$  обов'язково замкнений у добутку  $X \times Y$ . Розглянемо множину  $G = \mathbb{R} \setminus \{0\}$ , яка, очевидно, відкрита в  $\mathbb{R}$ . Оскільки звуження  $g = f|_G$  неперервне, то  $Gr(g)$  є замкненою множиною в добутку  $G \times \mathbb{R}$ , а значить, його доповнення в множині  $G \times \mathbb{R}$  є відкритою множиною в

$G \times \mathbb{R}$ , а тому і в  $\mathbb{R}^2$ , бо  $G \times \mathbb{R}$  є відкритою в  $\mathbb{R}^2$ . Тому для того, щоб встановити, що множина  $H = \mathbb{R}^2 \setminus Gr(f)$  є відкритою в  $\mathbb{R}^2$ , досить довести, що кожна точка  $p_0 = (0, y_0)$ , де  $y_0 \neq 0$ , є внутрішньою для  $H$ . Але це легко випливає з того, що  $\lim_{x \rightarrow +0} \frac{1}{x} = +\infty$  і  $\lim_{x \rightarrow -0} \frac{1}{x} = -\infty$ . Таким чином,  $Gr(f)$  замкнений в  $\mathbb{R}^2$ , бо його доповнення  $H$  відкрите в  $\mathbb{R}^2$ .

Покажемо, що  $f$  не є  $S$ -неперервною функцією. Розглянемо три множини:

$$W_1 = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : x > 0, y > 0 \text{ і } x + y > 1\},$$

$$W_2 = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : x < 0, y < 0 \text{ і } x + y < -1\},$$

$$W_3 = \left(-\frac{1}{4}, \frac{1}{4}\right)^2.$$

Зрозуміло, що всі ці множини і множина  $W = W_1 \cup W_2 \cup W_3$  відкриті в  $\mathbb{R}^2$ . Крім того, множини  $W_1$ ,  $W_2$  і  $W_3$  попарно не перетинаються. Оскільки  $x + \frac{1}{x} \geq 2$  для всіх  $x > 0$ , то  $Gr(f|_{(0,+\infty)}) \subseteq W_1$ ,  $Gr(f|_{(-\infty,0)}) \subseteq W_2$  і  $(0, 0) \in W_3$ , отже,  $Gr(f) \subseteq W$ . Якщо припустити, що функція  $f$  є  $S$ -неперервною, то існує неперервна функція  $g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ , у якої  $Gr(g) \subseteq W$ . Розглянемо три точки  $p_1 = (1, g(1))$ ,  $p_2 = (-1, g(-1))$  і  $p_3 = (0, g(0))$ . Зрозуміло, що  $p_i \in W_i \cap Gr(g)$ , отже  $W_i \cap Gr(g) \neq \emptyset$  для кожного  $i = 1, 2, 3$ . Графік  $Gr(g)$  – це зв'язна множина, адже він є образом числової прямої  $\mathbb{R}$ , що є зв'язною множиною, при неперервному відображені  $h : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}^2$ ,  $h(x) = (x, g(x))$ . Але зв'язну множину не можна розбити на три непорожні і відкриті в ній частини. Тому  $f$  не є  $S$ -неперервною функцією.

**Твердження 2.** *Функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ , яка задається формулою:  $f(x) = \sin \frac{1}{x}$  при  $x \neq 0$  і  $f(0) = 0$ , є  $S$ -неперервною, а її графік  $Gr(f)$  не є замкненою підмножиною  $\mathbb{R}^2$ .*

**Доведення.** Нехай  $W$  – відкрита в  $\mathbb{R}^2$  множина, така, що  $Gr(f) \subseteq W$ . Зокрема, точка  $(0, 0) \in W$ , бо  $f(0) = 0$ , тобто  $(0, 0) \in Gr(f)$ . Оскільки множина  $W$  відкрита, то існує таке  $\delta > 0$ , що  $[-\delta, \delta]^2 \subseteq W$ . Розглянемо нулі функції  $f$ , тобто точки  $x_n = \frac{1}{n\pi}$ , де  $n \in \mathbb{Z} \setminus \{0\}$ . Оскільки  $x_n \rightarrow 0$  при  $n \rightarrow \infty$ ,

то існує такий номер  $N$ , що  $|x_n| \leq \delta$  при  $|n| \geq N$ . Розглянемо тепер функцію  $g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ ,  $g(x) = f(x)$  при  $|x| \geq \frac{1}{N\pi}$  і  $g(x) = 0$  при  $|x| < \frac{1}{N\pi}$ . Зрозуміло, що ця функція неперервна і  $Gr(g) \subseteq W$ .

Легко переконатися в тому, що  $Gr(f)$  не є замкненою множиною в  $\mathbb{R}^2$ . Для цього розглянемо точки  $a_n = \frac{1}{\pi/2+2\pi n}$  при  $n \in \mathbb{N}$ , в яких  $f(a_n) = 1$ . Точки  $p_n = (a_n, 1)$  належать до  $Gr(f)$  і  $p_n \rightarrow p_0 = (0, 1)$  при  $n \rightarrow \infty$ . Але при цьому  $p_0 \notin Gr(f)$ . Це показує, що множина  $Gr(f)$  не замкнена в  $\mathbb{R}^2$ .

**3.** Приступимо тепер до викладу загального способу побудови функцій  $f : [0, 1]^2 \rightarrow \mathbb{R}$ , які не є  $S$ -неперервними. Нагадаємо, що символом  $D(f)$  ми позначаємо множину точок розриву функції  $f$ , а символом  $C(f)$  – множину її точок неперервності.

**Твердження 3.** Нехай функція  $f : [0, 1]^2 \rightarrow \mathbb{R}$  задоволяє такі умови:  $f(x, x) = 1$  при  $0 < x \leq 1$ ,  $f(0, 0) = 0$  і  $D(f) = \{(0, 0)\}$ . Тоді  $f$  не є  $S$ -неперервною.

**Доведення.** Розглянемо множини

$$W_1 = \left[0, \frac{1}{2}\right] \times [0, 1] \times \left(-\frac{1}{4}, \frac{1}{4}\right),$$

$$W_2 = \{(x, y, z) : (x, y) \in [0, 1]^2 \setminus \{(0, 0)\} \text{ і}$$

$$f(x, y) - \frac{1}{4} < z < f(x, y) + \frac{1}{4}\},$$

$$W = W_1 \cup W_2.$$

Очевидно, що множина  $W_1$  відкрита в добутку  $P = [0, 1]^2 \times \mathbb{R}$ . Доведемо, що множина  $W_2$  є відкритою в  $P$ . Нехай  $q_0 = (x_0, y_0, z_0) \in W_2$ . Тоді  $p_0 = (x_0, y_0) \in [0, 1]^2 \setminus \{(0, 0)\}$  і  $f(p_0) - \frac{1}{4} < z_0 < f(p_0) + \frac{1}{4}$ . За умовою функція  $f$  неперервна в точці  $p_0$ . Тому існує та-кий окіл  $U$  точки  $p_0$  в квадраті  $[0, 1]^2$  і таке число  $\delta > 0$ , що  $(0, 0) \notin U$ ,  $f(p) - \frac{1}{4} < z_0 - \delta$  і  $f(p) + \frac{1}{4} > z_0 + \delta$ , як тільки  $p \in U$ . Множина  $U \times [z_0 - \delta, z_0 + \delta]$  є околом точки  $q_0$  в  $P$ , причому цей окіл міститься в множині  $W_2$ . Це показує, що множина  $W_2$  є околом кожної своєї точки, а значить, є відкритою в  $P$ .

З відкритості множин  $W_1$  і  $W_2$  випливає відкритість множини  $W$ . Зрозуміло, що

$Gr(f) \subseteq W$ . Припустимо, що існує така неперервна функція  $g : [0, 1]^2 \rightarrow \mathbb{R}$ , що  $Gr(g) \subseteq W$ . Розглянемо діагональ  $h(x) = g(x, x)$  функції  $g$ . Ця функція неперервна на відрізку  $[0, 1]$ . Розглянемо множини  $G_1 = [0, \frac{1}{2}] \times (-\frac{1}{4}, \frac{1}{4})$ ,  $G_2 = (0, 1] \times (\frac{3}{4}, \frac{5}{4})$  і  $G = G_1 \cup G_2$ . Легко перевірити, що  $Gr(h) \subseteq G$ . Справді, нехай  $x \in [0, 1]$ . Тоді точка  $q = (x, x, h(x)) = (x, x, g(x, x)) \in Gr(g)$ , а значить,  $q \in W$ . Якщо  $q \in W_1$ , то  $0 \leq x < \frac{1}{2}$  і  $-\frac{1}{4} < h(x) < \frac{1}{4}$ , отже,  $(x, h(x)) \in G_1$ . Якщо ж  $q \in W_2$ , то  $0 < x \leq 1$  і  $h(x) \in (f(x, x) - \frac{1}{4}, f(x, x) + \frac{1}{4}) = (\frac{3}{4}, \frac{5}{4})$ , бо  $f(x, x) = 1$ ; тому  $(x, h(x)) \in G_2$ . Точки  $(0, h(0))$  і  $(1, h(1))$  лежать на графіку функції  $h$ , а значить, належать до множини  $G$ . Оскільки  $0 \notin (0, 1]$  і  $1 \notin [0, \frac{1}{2}]$ , то обов'язково  $(0, h(0)) \in G_1$  і  $(1, h(1)) \in G_2$ . Тому  $h(0) < \frac{1}{4}$  і  $h(1) > \frac{3}{4}$ . Нехай  $\gamma$  – довільне число з інтервалу  $(\frac{1}{4}, \frac{3}{4})$ . За теоремою про проміжне значення, існує таке число  $c \in (0, 1)$ , що  $h(c) = \gamma$ , адже  $h(0) < \gamma < h(1)$  і функція  $h$  неперервна. В такому разі  $(c, \gamma) = (c, h(c)) \in Gr(h) \subseteq G$ , отже,  $(c, \gamma) \in G$ . З другого боку,  $(c, \gamma) \notin G$ , бо  $\frac{1}{4} < \gamma < \frac{3}{4}$ . Отримана суперечність показує, що не існує неперервної функції  $g : [0, 1]^2 \rightarrow \mathbb{R}$ , такої, що  $Gr(g) \subseteq W$ , отже, функція  $f$  не є  $S$ -неперервною.

Розглянемо функцію Шварца, яка визначається рівностями:  $sp(x, y) = \frac{2xy}{x^2+y^2}$ , якщо  $x^2 + y^2 \neq 0$  і  $sp(0, 0) = 0$ . Ця функція на-різно неперервна і для неї  $D(sp) = \{(0, 0)\}$ ,  $sp(x, x) = 1$  при  $x \neq 0$  і  $sp(0, 0) = 0$ . Тому на основі твердження 3 функція  $sp$  не є  $S$ -неперервною на квадраті  $[0, 1]^2$ . Таким чином з нарізної неперервності функції не випливає її  $S$ -неперервність. Приклад, який навів З.Гранде [7], теж підпадає під дію твердження 3.

**4.** В цьому пункті ми введемо новий клас функцій, який допоможе нам розв'язати задачу про неперервність  $S$ -неперервних функцій із замкненим графіком.

Нехай  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  – функція і  $a \in \mathbb{R}$ . Верхнім / нижнім / переходом для  $f$  у точці  $a$  ми називаємо множину  $P = (a - \delta, a + \delta) \times \{y\}$ , де  $\delta > 0$  і  $y > f(a)$  /  $y < f(a)$ , якщо  $P \cap Gr(f) = \emptyset$ . Функцію  $f$  назовемо пере-

хідною зверху /знизу/ у точці  $a$ , якщо для кожного  $\varepsilon > 0$  існують такі числа  $y$  і  $\delta > 0$ , що  $f(a) < y < f(a) + \varepsilon$  / $f(a) - \varepsilon < y < f(a)$ / і множина  $P = (a - \delta, a + \delta) \times \{y\}$  є верхнім /нижнім/ переходом для  $f$  у точці  $a$ . Функція, яка переходна зверху і знизу в точці  $a$  називається *перехідною у точці  $a$* . Нарешті, функція  $f$  називається *перехідною чи переходною зверху або знизу*, якщо вона є такою у кожній точці з  $\mathbb{R}$ .

**Твердження 4.** *Нехай функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  є  $S$ -неперервною і переходною зверху в точці  $a \in \mathbb{R}$ . Тоді  $f$  є неперервною зверху в точці  $a$ .*

**Доведення.** Нехай  $\varepsilon > 0$ . Нам потрібно знайти таке  $\delta > 0$ , що для всіх  $x$  з околу  $U = (a - \delta, a + \delta)$  точки  $a$  виконується нерівність  $f(x) < f(a) + \varepsilon$ . Оскільки  $f$  переходна зверху в точці  $a$ , то існують окіл  $U = (a - \delta, a + \delta)$  і число  $y \in (f(a), f(a) + \varepsilon)$ , такі, що  $(U \times \{y\}) \cap Gr(f) = \emptyset$ . Доведемо, що  $f(x) < y$  для кожного  $x \in U$ . Нехай це не так. Тоді існує точка  $x_0 \in U$ , така, що  $f(x_0) \geq y$ . Насправді  $f(x_0) > y$ , бо  $x_0 \in U$  і  $(U \times \{y\}) \cap Gr(f) = \emptyset$ . Зауважимо, що  $x_0 \neq a$ , адже  $f(x_0) > y$ , а  $f(a) < y$ . Тому можливі два випадки:  $a - \delta < x_0 < a$  і  $a < x_0 < a + \delta$ . Розберемо їх окремо.

Нехай  $a - \delta < x_0 < a$ . Розглянемо ламану

$$L = (\{x_0\} \times (-\infty, y]) \cup ([x_0, a] \times \{y\}) \cup (\{a\} \times [y, +\infty)),$$

яка, зрозуміло, є замкненою множиною в  $\mathbb{R}^2$ . Її доповнення  $W = \mathbb{R}^2 \setminus L$  розпадається на дві диз'юнктні відкриті множини

$$W_1 = ((-\infty, x_0) \times \mathbb{R}) \cup ([x_0, a] \times (y, +\infty))$$

і

$$W_2 = ((x_0, a] \times (-\infty, y)) \cup ((a, +\infty) \times \mathbb{R}).$$

Ясно, що  $L \cap Gr(f) = \emptyset$ , адже  $(\{x_0\} \times (-\infty, y]) \cap Gr(f) = \emptyset$ , бо  $f(x_0) > y$ ,  $(\{a\} \times [y, +\infty)) \cap Gr(f) = \emptyset$ , бо  $f(a) < y$  і  $([x_0, a] \times \{y\}) \cap Gr(f) = \emptyset$ , бо  $[x_0, a] \times \{y\} \subseteq U \times \{y\}$  і  $U \times \{y\}$  – верхній переход для  $f$  у точці  $a$ . Тому  $Gr(f) \subseteq W$ . Оскільки  $f$  є  $S$ -неперервною, то існує неперервна функція  $g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ , така, що  $Gr(g) \subseteq W$ . Зрозуміло, що

$$\emptyset \neq Gr(g|_{(-\infty, x_0)}) \subseteq G_1 = W_1 \cap Gr(g)$$

і

$$\emptyset \neq Gr(g|_{(a, +\infty)}) \subseteq G_2 = W_2 \cap Gr(g).$$

Множини  $G_1$  і  $G_2$  непорожні і відкриті в  $Gr(g)$ , причому  $G_1 \cap G_2 = \emptyset$ . Таким чином, ми розбили графік  $Gr(g)$  неперервної функції  $g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  на дві непорожні і відкриті в ньому множини  $G_1$  і  $G_2$ , що суперечить його зв'язності.

Нехай  $a < x_0 < a + \delta$ . В цьому випадку ми розглядаємо ламану

$$L = (\{x_0\} \times (-\infty, y]) \cup ([a, x_0] \times \{y\}) \cup (\{a\} \times [y, +\infty))$$

і відкриту множину  $W = \mathbb{R}^2 \setminus L$ , яка поєднується у вигляді диз'юнктного об'єднання двох відкритих множин

$$W_1 = ((-\infty, a) \times \mathbb{R}) \cup ([a, x_0] \times (-\infty, y))$$

і

$$W_2 = ((a, x_0] \times (y, +\infty)) \cup ((x_0, +\infty) \times \mathbb{R}).$$

Далі міркування продовжуються аналогічно і ми отримуємо, що  $f(x) < y$  для кожного  $x \in U$ .

Оскільки  $y < f(a) + \varepsilon$ , то  $f(x) < f(a) + \varepsilon$  для всіх  $x \in U$ . Отже, функція  $f$  неперервна зверху в точці  $a$ .

**Наслідок 1.** *Кожна  $S$ -неперервна переходна зверху функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  є напівнеперервною зверху.*

Переходячи від функції  $f$  до функції  $-f$ , ми з допомогою твердження 4 отримуємо такі результати.

**Твердження 5.** *Нехай функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  є  $S$ -неперервною і переходною знизу в точці  $a$ . Тоді  $f$  є неперервною знизу в точці  $a$ .*

**Наслідок 2.** *Кожна  $S$ -неперервна переходна знизу функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  є напівнеперервною знизу.*

З отриманих результатів негайно випливають основні результати цієї статті.

**Теорема 1.** *Кожна  $S$ -неперервна функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ , яка є переходною в точці  $a \in \mathbb{R}$ , є разом з тим неперервною в точці  $a$ .*

**Теорема 2.** Коєсна перехідна  $S$ -неперервна функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  є неперервною.

Нехай функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  має замкнений графік. Розглянемо довільну точку  $a \in \mathbb{R}$  і число  $y \neq f(a)$ . Зрозуміло, що  $(a, y) \notin Gr(f)$ . Оскільки  $Gr(f)$  – замкнена множина в  $\mathbb{R}^2$ , то існує таке  $\delta > 0$ , що

$$((a - \delta, a + \delta) \times (y - \delta, y + \delta)) \cap Gr(f) = \emptyset.$$

Тоді і  $((a - \delta, a + \delta) \times \{y\}) \cap Gr(f) = \emptyset$ . Звідси негайно випливає, що функція  $f$  перехідна в точці  $a$ . Тому функція  $f$  є перехідною. Таким чином, ми встановили наступний результат.

**Твердження 6.** Коєсна функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  із замкненим графіком є перехідною.

Звідси і з теореми 2 отримуємо:

**Наслідок 3.** Коєсна  $S$ -неперервна функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  із замкненим графіком є неперервною.

Приклад функції Діріхле  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ , для якої  $f(x) = 1$ , якщо  $x \in \mathbb{Q}$ , і  $f(x) = 0$ , якщо  $x \notin \mathbb{Q}$ , показує, що функція може бути перехідною, не маючи при цьому замкненого графіка і будучи скрізь розривною.

Властивість перехідності хоча і дуже слабка, але все ж не притаманна усім функціям  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ . Наприклад,  $S$ -неперервна функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$  із твердження 2 не тільки не має замкненого графіка, але й не є перехідною ні зверху ні знизу у точці 0. У зв'язку з цим виникає питання: чи існує функція  $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ , яка не є перехідною в жодній точці  $x \in \mathbb{R}$ ?

#### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Piotrowski Z. A survey of results concerning generalized continuity on topological spaces // Acta Math. Univ. Comen. – 1987-1988. – **52-53**. – P.91-110.
2. Neubrunn T. Quasi-continuity // Real Anal. Exch. – 1988-1989. – **14**, №3. – P.259-306.
3. Natkaniec T. Almost continuity. – Bydgoszcz: Wyzsza Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy, 1992. – 131p.
4. Stallings J. Fixed point theorem for connectivity maps // Fund. Math. – 1959. – **47**. – P.249-263.
5. Kellum K.R., Garrett B.D. Almost continuous real functions // Proc. Amer. Math. Soc. – 1972. – **33**. – P.181-184.

6. Kellum K.R. Sums and limits almost continuous functions // Collog. Math. – 1974. – **31**. – P.125-128.

7. Grande Z. Quelques remarques sur les fonctions presque continues // Zesz. Nauk. WSP Bydgoszczy Probl. Mat. – 1988. – **10**. – P.60-70.

8. Kreuz B. Приклади на різно неперервних функцій, які не є майже неперервними за Стеллінгзом // Матеріали студентської наукової конференції, присвяченої 130-річчю Чернівецького університету. Фіз.-мат. науки. – Чернівці, 2005. – С.71-72.

9. Piotrowski Z., Vallin R.W. Conditions with imply continuity // Real Anal. Exch. – 2003/2004. – **29**, №1. – P.211-218.

10. Burgess C.E. Continuous functions and connected graphs // Amer. Math. Monthly. – 1990. – **97**. – P.337-339.

11. Baggs I. Functions with a closed graph // Proc. Amer. Math. Soc. – 1974. – **43**. – P.439-442.

12. Doboš J. On the set points of discontinuity for functions with closed graphs // Časopis pro pěstování matematiky. – 1985. – **110**. – P.60-68.

13. Kreuz B. Зв'язки між неперервністю за Стеллінгзом, наявністю замкненого графіка і неперервністю // Матеріали студентської наукової конференції. Фіз.-мат. науки. – Чернівці, 2006. – С.410-411.

14. Kreuz B. Неперервність  $S$ -неперервних функцій із замкненим графіком // Матеріали студентської наукової конференції. Фіз.-мат. науки. – Чернівці, 2007. – С.405-406.